

ЧЕКАН Ю. І.

ЄВГЕН СТАНКОВИЧ: ТРИ ШТРИХИ ДО ПОРТРЕТА

ПРЕАМБУЛА

Писати про музику і творчу особистість Євгена Станковича почесно і відповідально, а водночас легко і важко. Чому? Тому, що він відкритий. Він перед нами. Він не криється за малозрозумілими назвами, складними філософськими програмами, утаємниченими аналітичними системами і таким іншим. Його музика – Музика у найточнішому сенсі цього слова: вона йде від серця до серця і не потребує спеціального «аналізу», щоб бути почутою, відчутуою і зрозумілою. Легко – тому, що всі високі характеристики творчості митця не будуть перебільшенням:

– Є. Станкович – видатний симфоніст, продовжувач традицій Баха-Бетховена-Чайковського-Малера-Шостаковича-Лятошинського, і водночас – безкомпромісний новатор, який сміливо реформує і трансформує традиції;

– Є. Станкович – композитор-універсал. Якщо спробувати накласти на його музику стильові шаблони, то побачимо/почуємо, що вона містить всі можливі техніки.

Зрештою, дуже легко писати про творчість Є. Станковича тому, що багато в ній «на поверхні»; історія ніби сама «пишеться» під нього:

– Свого часу з'явилась у радянській музиці «нова фольклорна хвиля», а в українській музиці є молодий композитор, родом із Закарпаття, географічного центру Європи, який на цьому фольклорі виріс, якому не треба його відкривати – він сам його відкриває світові й органічно (це дуже важливо: органічно!) поєднує його з усім європейським досвідом.

– Є у країни і у світу мистецькі премії – кому їх давати, як не Є. Станковичу, адже у нього що не твір – то шедевр?! Причому не кон'юнктурний, а вистражданий особисто, відчутий серцем, пережитий на власному досвіді, а тому непідробно сучасний.

Усе це так. Проте легкість слова про музику Є. Станковича – позірна. Насправді те, про що йшлося щойно – тільки зовнішній, видимий її шар. А скільки є «невидимих світу сліз», які приховані за «видимим світовим сміхом»?.. До розуміння музики і феномена Є. Станковича ми ще тільки підходимо. Так, він поєднує всі європейські традиції і руйнує їх. Заради чого? Що стоїть за інтонаціями карпатського фольклору, які, буквально, пронизують твори композитора, за його багатющою мелодикою, за дивовижною енергетикою динамічних зіставлень? Чому композитор не обійшов у своїй творчості жодну з катастроф ХХ століття? Де коріння тих пронизливих потужних – або ж тендітних – звучать? Що віщує нам СЛОВО Євгена Станковича?

Над цим нам ще думати й думати. Наразі ж ми можемо тільки доторкнутися до цього унікального всесвіту і зрозуміти, що поруч з нами живе геній...

Євген Федорович Станкович.

ПОСТАТЬ

*Я не боюсь того, що мені скажуть інші.
Боятися треба того, що сам собі говориш...*

Є. Станкович

Роль і місце Євгена Федоровича Станковича в історії української музичної культури добре усвідомлені у вітчизняному музикознавстві¹. Видатний композитор, музично-громадський діяч, професор, академік Національної академії мистецтв України, лауреат численних вітчизняних і міжнародних премій і нагород, народний артист України, Герой України – усі ці характеристики і звання набувають особливої ваги, коли поряд з ними – ім'я Євгена Станковича.

Видатний **композитор** сучасності Євген Станкович, як уже зазначалося, – митець-універсал, без творів якого неможливо уявити нині українську музичну культуру. Сьогодні немає такої сфери в академічній музиці, у якій би композитор не ска-

¹ Найновішу бібліографію з цього питання див.: Зинькевич Е. С. О настоящем, о былом размышляет Евгений Станкович в беседах с Еленой Зинькевич / Е. С. Зинькевич. – Нежин : Видавец ПП Лисенко М. М., 2012. – С. 307–310. Епіграфи у статті взято з цього видання.

зав свого вагомого слова. Більше того, саме твори Є. Станковича формують конфігурацію жанрового простору української музики останніх чотирьох десятиліть, визначають його пріоритетні напрями, відкривають нові й оновлюють відомі, традиційні виміри: від шести масштабних симфоній – до численних хорових мініатюр; від музично-театральних опусів (фольк-опера, камерна опера, шість балетів) – до десятка інструментальних концертів; від десяти камерних симфоній – до більш як сотні фільмів, озвучених композитором; від вокально-симфонічних полотен на канонічні біблійні тексти і вірші Т. Шевченка, П. Мовчана, Д. Павличка, І. Драча – до програмних камерно-інструментальних композицій – ось основні жанрові координати інтонаційного образу світу, створеного композитором¹.

Не тільки жанровий універсалізм і винятковий професіоналізм митця, а й оригінальність авторських концепцій, неповторність драматургічних рішень, унікальність індивідуальної «станковичеської» інтонації, яка впізнається одразу і запам'ятовується назавжди, зумовлюють центральне місце постаті Є. Станковича в сучасній українській музиці. Широком міжнародним визнанням – твори композитора з великим успіхом виконуються у Великобританії та Китаї, Німеччині і США, Канаді і Швейцарії, на Філіппінах і у Франції, у Росії й Іспанії, країнах колишнього соціалістичного табору – підтверджується теза про ключову роль творчості композитора не тільки для української, а й для світової музики європейської традиції. Найкращим аргументом на користь цієї думки є висловлювання колег по музикантському цеху – визнаних в Україні і світі майстрів. «В особі Євгена Станковича ми маємо композитора високого світового рівня. У його творах об'єднані професіоналізм, талант, сучасність», – це думка Мирослава Скорика. «Це видатна постать», – вважає Євген Савчук. «Станкович володіє широким симфонічним диханням – якістю, яка тепер – після Шостаковича, Лятошинського – так рідко трапляється. На Заході такого повноцінного мистецтва – з такими потужними кульмінаціями – майже немає», – переконаний Валентин Сильвестров².

Є. Станкович – **музично-громадський діяч**: депутат Верховної Ради СРСР у буремні часи перебудови; потім – багаторічний очільник Національної спілки композиторів України, нині – почесний голова НСКУ. Євген Федорович – один з ініціаторів фестивального руху в державі, голова і член журі багатьох музичних конкурсів як в Україні, так і за її межами (у Вінніпезі, Санкт-Петербурзі тощо). Він завжди підтримує нове, цікаве, молоде, творче. Згадаймо, зокрема, створення міжнародного фестивалю «Київ Музик Фест» 1990 року, організацію Національного ансамблю солістів «Київська камерата» (з ініціативи Валерія Матюхіна³) 1997 року, багаторічну підтримку дитячого фестивалю «Срібний дзвін» в Ужгороді – ці та інші, надзвичайно

¹ Детальніше див.: Зинькевич Е. Симфонические гиперболы. О музыке Евгения Станковича / Е. С. Зинькевич. – Сумы, 1999. – 252 с.; Чекан Ю. Музыкальный мир Евгения Станковича / Ю. Чекан // Art line. – 1997. – № 9. – С. 30–31.

² Цит. за: Зинькевич Е. С. О настоящем, о былом размышляет Евгений Станкович в беседах с Еленой Зинькевич / Е. С. Зинькевич. – Нежин : Видавець ПП Лисенко М. М., 2012. – С. 6.

³ «Я допомагав самій ідеї, – говорить Є. Станкович. – Він [Матюхін – Ю. Ч.] був головним ініціатором створення при Спілці ансамблю, що виконував би сучасну камерну музику <...> Тоді нікому в голову не могло прийти, наскільки вдало здійсниться цей задум, і Матюхін створить не просто ансамбль, а прекрасний оркестр, без якого важко уявити собі сучасний стан української камерної музики» (Цит. за: там само, с. 99).

важливі для музичного життя України ініціативи були реалізовані за безпосередньої підтримки та участі Євгена Станковича¹.

Станкович-професор – спадкоємець традиції свого вчителя Бориса Лятошинського, який «<...> не просто навчав конкретно чогось – контрапункту, форми. Він формував. Формував у нас ставлення до музики, композиторської праці. Людина – особливо у молоді роки – повинна мати певний орієнтир, передусім моральний. Таким орієнтиром був для нас (його студентів) Борис Миколайович»². Таким орієнтиром для своїх учнів став і Євген Станкович. Розпочавши викладацьку діяльність у Київській консерваторії 1988 року вже визнаним композитором, лауреатом Шевченківської премії (1977), автором одного з десяти найкращих творів світу, за версією ЮНЕСКО, – Камерної симфонії №3 (1985), Є. Станкович сформував потужну школу. Головне для композитора, на його думку, – професійність найвищого ґатунку; при цьому кожному дається максимальна свобода самореалізації. Професор Є. Станкович цінує, оберігає і леліє неповторність кожного свого учня, не нав'язує нікому своєї думки чи готового рішення, навпаки, прагне розкрити своєрідність кожного. Саме тому з класу Є. Станковича вийшли такі різні за творчим почерком митці, як постмодерніст Сергій Зажитько і найбільш виконуваний український композитор молодшої генерації Золтан Алмаші; мисткиня авангардного спрямування Людмила Юріна й автор симфоній, керівник рок-гурту Віктор Янцо. У класі Є. Станковича навчались члени НСКУ Тетяна Іваницька і Наталія Рожко, Тетяна Бачул і Дмитро Щириця, Юлія Діброва і Ганна Кузіна. Глибокі професійні знання за своїла від професора Чжу Чанлей із Китаю, Мухаммад Хачку та Мехді Йосефіан з Ірану. Думка про педагогічну діяльність митця буде не повною, якщо не сказати про те, що Є. Станкович – багато років очолює кафедру композиції, інструментування та музично-інформаційних технологій у НМАУ ім. П. І. Чайковського. А бути майже чверть століття завідувачем творчої кафедри у найзнаменитішому творчому вищому навчальному закладі держави – не проста справа. Адже кафедра об'єднує найкращих сучасних українських композиторів, потужних творчих особистостей, корифеїв національної культури – Мирослава Скорика, Левка Колодуба, Михайла Чембержі, Лесю Дичко, Геннадія Ляшенка, Олександра Костіна, Юрія Іщенко, Ігоря Щербакова, Ганну Гаврилець, представників середньої та молодшої генерацій – Аллу Загайкевич, Святослава Луньова, Івана Тараненка, Ірину Алексійчук³. Зуміти скоординувати і спрямувати діяльність такого колективу митців-індивідуальностей – ознака великого дипломатичного таланту, педагогічно-менеджерського хисту і непохитного людського і професійного авторитету.

Високий, світового рівня професіоналізм, поєднаний із потужним творчим обдаруванням, дивовижна врівноваженість, яка приховує душевну витонченість, певна зовнішня іронічність – і глибоке проникнення в сутність речей, абсолютна толерантність до інших – і жорстка вимогливість до себе, – усе це Євген Станкович. Наш геніальний сучасник.

¹ Зинькевич Е. С. О настоящем, о былом размышляет Евгений Станкович в беседах с Еленой Зинькевич / Е. С. Зинькевич. – Нежин : Видавець ПП Лисенко М. М., 2012. – С. 99–102, 122–124.

² Там само, с. 45.

³ Див.: Станкович Є., Ковалінас М. Кафедра композиції, інструментування та музично-інформаційних технологій / Є. Станкович, М. Ковалінас // Національній музичній академії України імені П. І. Чайковського 100 років / авт.-упоряд. В. Рожок. – К. : Муз. Україна, 2013. – С. 422–428.

КОРІННЯ

*Є теорія, що кожна планета – жива істота,
і наша земля – також жива істота, вона
дихає, пульсує. Ми – частина її...*

Є. Станкович.

Як відомо, неповторність композиторської індивідуальності зумовлюється поєднанням, з одного боку, «душевних якостей митця, рис його характеру, етичних та світоглядних принципів, відбитих в індивідуальному баченні світу», а з іншого, – усього комплексу «суто музичних уподобань, сприйнятих від оточення і вихованих у собі самим композитором»¹. Цей комплекс Віктор Бобровський дещо метафорично називає «творчим геном». Які ж компоненти створюють унікальність творчого гену Є. Станковича, якими є його «суто музичні уподобання»?

Роздуми над цим питанням становлять основу численних музикознавчих розвідок². І хоч остаточною відповідь на нього ще попереду, сьогодні вже можна схематично окреслити жанрово-інтонаційний абрис музичного світу, який сформував композитора. По-перше, його визначає надзвичайна питома вага **національної** складової. Вона, своєю чергою, полікомпонентна. Це, насамперед, фольклор багатонаціональної України – не тільки регіональний (карпатський), а й центрально- та східноукраїнський. Є. Станкович свідчить: «Володимир Климків [канадський хормейстер, керівник хору імені О. Кошиця – Ю. Ч.] <...> дав мені можливість ознайомитися з рукописами Кошиця, які зберігаються у Вінніпезі. Виявилось, що там величезна кількість народних пісень, записаних Кошицем на Кубані. Серед них були такі, яких я ніколи не чув. Кажуть, що світ уже перестав цікавитись фольклором. Це нонсенс <...> З нашим фольклором, так само, як з фольклором угорців, фінів, прибалтів, грузинів, треба працювати ще не одному поколінню композиторів. Зокрема, і з архівом Кошиця, у якому зберігаються справжні перлини»³. Важливе місце серед витоків музики Є. Станковича належить словацькому, угорському, румунському фольклору – не забуваймо, що Є. Станкович народився і виріс у Закарпатті – поліетнічній області; навчався з німцями, угорцями, русинами. Вагомим компонентом національної складової митця є музичний професіоналізм усної традиції (від думного мелосу – до мистецтва ромських скрипалів-прімашів і музики містечка-штетлу). У творах Є. Станковича бринять і традиції партесного хорового письма, і вітчизняний класицизм (М. Березовський, Д. Бортнянський, А. Ведель), і творчість композиторів-романтиків, і музика Бориса Лятошинського. «Кожна місцевість на землі має свою специфіку, своє випромінювання, – вважає композитор. – Характери, справді, відрізняються <...> Це пов'язано з людиною, її мисленням, а воно – з тією землею, на якій вона живе»⁴.

¹ Бобровський В. П. Тематизм как фактор музыкального мышления : очерки : в 2 вып. – Вып. 1 / В. П. Бобровский. – М. : Музыка, 1989. – С. 11.

² Див., наприклад: Зинькевич Е. Симфонические гиперболы. О музыке Евгения Станковича / Е. С. Зинькевич. – Сумы, 1999. – 252 с.; Москаленко В. Евгений Станкович / В. Москаленко // Музыкальная культура братских республик СССР : сб. ст. – Вып. 1. – К. : Муз. Україна, 1982. – С. 97–112; Чекан Ю. Інтонаційний образ світу / Ю. Чекан. – К. : Логос, 2009. – С. 125–133, 193–203. У подальшому викладі узагальнено конкретно-аналітичні спостереження зазначених джерел у яких жанрово-інтонаційну базу творчості композитора досліджено найбільш ґрунтовно.

³ Цит. за: Чекан Ю. Передмова / Ю. Чекан // Станкович Є. Хорові твори / Євген Станкович. – К. : Б-ка камерного хору «Київ», 2004. – С. 10.

⁴ Цит. за: Зинькевич Е. С. О настоящем, о былом размышляет Евгений Станкович в беседах с Еленой Зинькевич / Е. С. Зинькевич. – Нежин : Видавець ПП Лисенко М. М., 2012. – С. 263.

Другою визначальною жанрово-інтонаційною складовою ґрунту художнього світу Євгена Станковича є **академічна європейська музика**. І тут також спостерігаємо полікомпонентну внутрішню будову. Сам композитор зазначає: «<...> На мене завжди Бах якось особливо діяв <...> Бах для мене донині взірець <...> Багато хто звертає увагу на поліфонічну техніку. Особисто мене приваблює “внутрішня інтонація” – щось, що народжується ніби в глибинах людського духу. І це властиве тільки Баху»¹. Крім того – і це відзначають усі дослідники – творчість Є. Станковича орієнтована на драматичний симфонізм. Наочним підтвердженням тому є продовження композитором традицій, які йдуть від Л. ван Бетховена, П. Чайковського, Г. Малера, Д. Шостаковича. Ця орієнтація має й усвідомлені, відрефлектовані митцем, і невідрефлектовані, «органічні» підстави. «Цього мало – просто написати два форте. Так мені здається, – говорить Є. Станкович. – Треба створити таку музичну тканину, яка здатна на “горіння”, на енергетичні вибухи. Достатньо послухати Бетховена, його потужні кульмінації – чого це було варто! Малера – коли там все... Шостаковича – величезні трагічні виверження... Те, що викрешуєш – не висидиш, це треба пережити, перевідчути, інакше твір просто не відбудеться»².

Нарешті, аналізуючи «генетичну формулу» Є. Станковича, не можна оминати її зв'язків з авангардними композиторськими техніками століття. Не заглиблюючись у цю проблему, яка заслуговує на окреме детальне дослідження, зазначимо, що більш тісні контакти з авангардними звучаннями властиві Є. Станковичу раннього періоду; в останні роки спостерігається певне дистанціювання від них. «Мені зараз авангард менше подобається», – говорить композитор³. При цьому він визнає: авангардисти «<...> здійснили унікальний експеримент: показали здатність людини втілювати гігантські звукові задуми... Показали космічні можливості звука як такого. Але – чим більше можливостей, тим вужчим стає сприйняття... Неможливо охопити неохоплюване. Виникли якісь порушення на інших рівнях, які привели до тупикових ситуацій»⁴.

МІСІЯ

*Ми дійшли до якоїсь межі,
і треба думати про те, як вийти...*

Є. Станкович

Композитор, який працює в академічних жанрах, перебуває сьогодні у надзвичайно складній ситуації. З одного боку, інтонаційна багатокладність сучасної музичної культури, нові канали музичної комунікації і не відомі ще донедавна способи буття різних «музик», рівноправне співіснування взаємовиключних інтонаційних практик⁵, які створюють мозаїчну тоносферу кінця ХХ – початку ХХІ століть,

¹ Зинькевич Е. С. О настоящем, о былом размышляет Евгений Станкович в беседах с Еленой Зинькевич / Е. С. Зинькевич. – Нежин : Видавець ПП Лисенко М. М., 2012. – С. 129.

² Там само, с. 265.

³ Там само, с. 135.

⁴ Там само, с. 139.

⁵ Детальніше про поняття «інтонаційна практика» див.: Чекан Ю. Интонационная практика: сущность и структура / Ю. Чекан // Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. – Вип. 80 : Наука про музику сьогодні: проблеми та перспективи : зб. наук. ст. / ред.-упоряд. О. С. Зинькевич. – К., 2009. – С. 127–143.

зруйнували сталу жанрову і стильову ієрархію європейської музичної культури. Зі стрункої ієрархічної вона перетворилася на хаотичну, із властивими саме хаотичній системі ознаками – зворотнім зв'язком й ітерацією.

Отже, засадничий антропоцентризм Новоєвропейської культури на наших очах поступається місцем поліцентризму Новітнього часу, і зорієнтуватись у цій хаотичній системі стає дедалі важче. Певною координатою тут може стати запропонована Тетяною Чередниченко історична типологія музичної культури. Дослідниця виокремлює три її стани:

1) до професійний традиціоналізм, у якому смисл музичних знаків стійкий і очевидний; він зумовлюється, передусім, побутом, обрядом, ритуалом, який охоплює музику, а також належністю усіх учасників комунікації до однієї традиції;

2) професійний традиціоналізм – переважно європейський музичний професіоналізм доби Нового часу, у якому «зовнішні» (спосіб побутування) і «внутрішні» (індивідуальний задум) чинники формування музичного змісту перебувають у стані відносної рівноваги;

3) професійний посттрадиціоналізм, початок якого – у культурі романтизму; у наш час стає домінуючою одна з визначальних особливостей цього стану музичної культури – незалежність внутрішньої логіки музичного цілого від зовнішньої логіки жанрового канону та ситуації музикування, з одного боку, і орієнтації на зразок – нехай навіть індивідуалізований – з іншого боку¹.

Очевидно, що композитор другої половини ХХ – початку ХХІ століття живе в умовах професійного посттрадиціоналізму, тому адекватне сприйняття/розуміння його творчості потребує врахування цього моменту.

У ситуації, що склалася, на особливу увагу заслуговують митці, які свідомо протистоять зовнішнім і внутрішнім руйнівним процесам. У них, незважаючи на тиск середовища, послідовно культивується антропоцентризм світобудови, який у сучасних умовах перетворився з даності на можливість. Саме до них належить Євген Станкович. Композитор не виходить за межі академічної європейської інтонаційної практики, не шукає принципово нових електронних звучань, не експериментує з позаєвропейськими джерелами, він працює тільки на звуковій території, міцно освоєній композиторами Нового Часу. Стрижневим моментом, зерном, з якого проростає більшість концепцій і яке формує конфігурацію інтонаційного образу світу Є. Станковича, є архетипова для європейської музики опозиція «мелос – ритм», яка в наш час стає особливо актуальною і відбиває важливі соціокультурні тенденції сучасності.

Експансія ритмічного начала в мелодичну за своєю генезою і природою музику Європи набула у ХХ столітті загрозливих масштабів. За кризою мелодики, у її різних проявах, стоїть криза індивідуально неповторної Особистості, одного з найважливіших досягнень європейської культури. І найчутливіші композитори це відчують дуже гостро: «Люди на землі такі незахищені... Земля наша настільки маленька, а ми живемо на ній так тісно, так близько один до одного, що коли ось ці питання – територіальні, економічні тощо – виникають, вони стають надзвичайно небезпечними <...> Відроджувати треба духовні цінності – у цьому суть. Інші завдання – а зна-

¹ Див.: Чередниченко Т. Современная марксистско-ленинская эстетика музыкального искусства. Проблемы и перспективы развития / Т. Чередниченко. – М. : Сов. композитор, 1987. – С. 126–149.

чить, і методи – несуть із собою кров, несуть із собою великі біди. Щось відбувається у навколишньому середовищі таке, чого людина не може контролювати, не може проявляти волю і перешкоджати цьому. У світі – нестабільність, більше того – нестабільність у кожного в душі»¹.

Чи не тому інтонаційний образ світу, створений Є. Станковичем, сповнений такої трагедійності? Адже як ідилічно не починався б твір, якими буколічними спалахами не мерехтіли б його програма і назва («Симфонія пасторалей» чи «Квітучий сад... і яблука, що падають у воду», Триптих «На Верховині» чи «Музика для небесних музикантів»), Є. Станкович все одно намагатиметься перенести слухача в зону конфліктів і трагедій. Для цього він має безліч способів: починаючи з раптового переключення, зіткнення, «обвалу», яким руйнується гармонія звукового Всесвіту², – до поступових, майже невлених мутацій, які ведуть до такого ж результату. Будь-який сюжет, навіть комічний, позначений внутрішнім напруженням і потенційною катастрофічністю. А оскільки тема трагедійна від початку – то загострення пристрастей сягає апогею, а катастрофа набуває космічних масштабів (Симфонія-диптих на вірші Т. Шевченка, Каддіш-реквієм, Чорна елегія, Панахида за померлими з голоду...).

Чи не тому Є. Станкович так наполегливо культивує у своїх опусах мелодіку, щоразу більш напружену, енергетично насичену, і постійно «перевіряє її на міцність», багаторазово поєднуючи, протиставляючи, стикаючи її з ритмом? За мелодією, мелодією, наспівом, кантиленою відкривається все, що пов'язане з особистим, людським, духовним. Натомість, за ритмом, уривчасто-зібраною артикуляцією, за звучаннями ударних і ударною трактовкою мелодичних інструментів криється сфера позаособистісного, механістичного, антигуманного. Драматургія кожного конкретного твору, безумовно, сповнена колізій і перипетій, які вуалюють цей стрижень. У деяких творах може бути представлена тільки одна зі складових пари (*Sinfonia Larga*, *Sinfonia Litica*, Літургія). Але, явно чи приховано, розгортання цілого зрежисоване саме полярністю мелосу і ритму – думка Є. Станковича, актуалізуючи культурні шари, зрештою, постійно повертається до одного, світоглядно-наріжного питання – про сутність Людини і Світу. Час їх гармонії – у минулому; антропоцентричність із даності стала можливістю, і кожен митець обирає між Космосом і Хаосом, між творенням і деструкцією, між красою й ентропією. Вибір Є. Станковича очевидний і недвозначний: «Бог зліпив людину з глини і вдихнув у неї життя. Дух. Душу дав, дав духовність... Так ось, композитори покликані удосконалювати дух, духовність <...> Митець покликаний укріплювати сферу духу»³. Останні слова – одне з найточніших визначень місії Митця, місії, яку здійснює у цьому безмежному світі Євген Станкович – Людина і Митець.

¹ Цит. за: Зинькевич Е. С. О настоящем, о былом размышляет Евгений Станкович в беседах с Еленой Зинькевич / Е. С. Зинькевич. – Нежин : Видавец ПП Лисенко М. М., 2012. – С. 244.

² Знаком цієї гармонії є, наприклад, потужні консонантні звучання на гранях форми, позначені підкресленою консонантністю і яскраво вираженою тонікальністю. «Тонікальність – це найприродніші для людського вуха звукові побудови <...> Тонікальність – це прагнення до стабілізації, не слухової – а стабілізації духу, гармонії духу <...> Це моє нагадування про духовність!», – говорить композитор (там само, с. 166–167).

³ Там само, с. 273.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бобровский В. П. Тематизм как фактор музыкального мышления : очерки : в 2 вып. – Вып. 1 / В. П. Бобровский. – М. : Музыка, 1989. – 268 с.
2. Зинькевич Е. С. О настоящем, о былом размышляет Евгений Станкович в беседах с Еленой Зинькевич / Е. С. Зинькевич. – Нежин : Видавець ПП Лисенко М. М., 2012. – 312 с.
3. Зинькевич Е. Симфонические гиперболы. О музыке Евгения Станковича / Е. С. Зинькевич. – Сумы, 1999. – 252 с.
4. Москаленко В. Евгений Станкович / В. Москаленко // Музыкальная культура братских республик СССР : сб. ст. – Вып. 1. – К. : Муз. Україна, 1982. – С. 97–112.
5. Станкович Є., Ковалінас М. Кафедра композиції, інструментування та музично-інформаційних технологій / Є. Станкович, М. Ковалінас // Національній музичній академії України імені П. І. Чайковського 100 років / авт.-упоряд. В. Рожок. – К. : Муз. Україна, 2013. – С. 422–428.
6. Чекан Ю. Інтонаційний образ світу / Ю. Чекан. – К. : Логос, 2009. – 227 с.
7. Чекан Ю. Интонационная практика: сущность и структура / Ю. Чекан // Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. – Вип. 80 : Наука про музику сьогодні: проблеми та перспективи : зб. наук. ст. / ред.-упоряд. О. С. Зинькевич. – К., 2009. – С. 127–143.
8. Чекан Ю. Музыкальный мир Евгения Станковича / Ю. Чекан // Art line. – 1997. – № 9. – С. 30–31.
9. Чекан Ю. Передмова / Ю. Чекан // Станкович Є. Хорові твори / Євген Станкович. – К. : Б-ка камерного хору «Київ», 2004. – С. 5–12.
10. Чередниченко Т. Современная марксистско-ленинская эстетика музыкального искусства. Проблемы и перспективы развития / Т. Чередниченко. – М. : Сов. композитор, 1987. – 320 с.

Чекан Ю. І. Євген Станкович: три штрихи до портрету. Окреслено творчий портрет видатного українського композитора сучасності Є. Станковича; здійснено аналіз головних іпостасей митця: композитор, музично-громадський діяч, викладач («Постать»); досліджено жанрово-інтонаційну основу його музики («Коріння»); з'ясовано місце творчості композитора в музично-історичному процесі («Місія»).

Ключові слова: жанрово-інтонаційна база; драматичний симфонізм; професійний посттрадиціоналізм.

Чекан Ю. И. Евгений Станкович: три штриха к портрету. Очерчен творческий портрет выдающегося украинского композитора современности Е. Станковича; рассмотрены три главных ипостаси художника: композитор, музыкально-общественный деятель, преподаватель («Фигура»); исследованы жанрово-интонационные основы его творчества («Корни»); определено место композитора в музыкально-историческом процессе («Миссия»).

Ключевые слова: жанрово-интонационная база; драматический симфонизм; профессиональный посттрадиционализм.

Chekan Yu. I. Yevgeniy Stankovich: Three Strokes to the Portrait. This is an artistic portrait of a famous Ukrainian contemporary composer Ye. Stankovich. The article is dedicated to analyzing the artist's three main professional personalities: composer, public figure in music, teacher ("Figure"); researching the genres and intonations in his art ("Roots"); defining the meaning of the composer's work in the history of music ("Mission").

Keywords: common genres and intonations; dramatic symphony; professional post-traditionalism.